

**การประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Evaluation of Using Library and Information Science Curriculum
of the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University**

ผศ. ดร. เสวียน เจนเข้¹, เพ็ญรุ่ง แบ่งใส²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคืออาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 67 คน รวม 73 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านกระบวนการ ด้านบริบทและด้านปัจจัยเบื้องต้นตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินการใช้หลักสูตร, หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the use of the Library and Information Science curriculum of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University (the revised 2006 curriculum). The total population is 73 participants collected from six instructors and sixty-seven second- through fourth-year students of the Library and Information Science Program in the 2009 academic year. The primary research tool is questionnaires. The statistics employed in this research are percentage, mean and standard deviation. The research results reveal that the evaluation

¹ประธานสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

of the aforementioned curriculum usage, according to the participants' opinions, is overall at a high level in all aspects. In addition, the product is ranked at the highest level, followed by the process, the context, and the input respectively.

Keywords: curriculum evaluation curriculum library and information sciences curriculum, Phranakorn university

ความนำ

ปีพุทธศักราช 2547 เป็นปีแรกของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการส่งเสริมการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างและพัฒนางานความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่ความดี สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมทั้งของท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชนและองค์กรเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2549, หน้า 9) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้มีการปรับเปลี่ยนระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสม รวมทั้งมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของสังคม

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ได้เปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2549 - ปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถภาพ ดังนี้ (1) มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งมีความรู้ ศรัทธา ภูมิใจ และรับผิดชอบในวิชาชีพของตน (3) มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพบรรณารักษ์ ปัจจุบัน

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มีนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 120 คน และในหลักสูตรดังกล่าวยังไม่มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดมา โดยมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ที่จะต้องติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามวงจรการดำเนินการ ทั้งนี้ มีพันธกิจที่สำคัญคือการประเมินหลักสูตรในระหว่างดำเนินการใช้ เพื่อให้ทราบข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงาน จะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้น การจัดการศึกษาจะดำเนินสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรที่ตั้งไว้ ควรมีการประเมินระยะระหว่างการปฏิบัติงาน (implementation) ซึ่งเป็นช่วงของการนำโครงการหรือหลักสูตรไปปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สำหรับการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน (monitoring) โดยทั่วไปควรคำนึงถึง ปัจจัยเบื้องต้น (input) กระบวนการ (process) หรือผลปฏิบัติงานระยะสั้นที่เกิดขึ้น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547, หน้า 94) ซึ่งสอดคล้องกับสตีฟเฟิลบีมที่ได้ให้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ว่าเป็นการประเมินเพื่อหาข้อเท็จจริงระหว่างการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละด้านให้เหมาะสมที่สุดใน 4 ด้านดังนี้ คือ ด้านบริบท (context) เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระ ด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน นักเรียน และสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการ (process) เกี่ยวกับ

การจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล และการบริหารและการบริการหลักสูตร ด้านผลผลิต (product) เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณในวิชาชีพ (Stufflebeam, 1983, pp. 128-134)

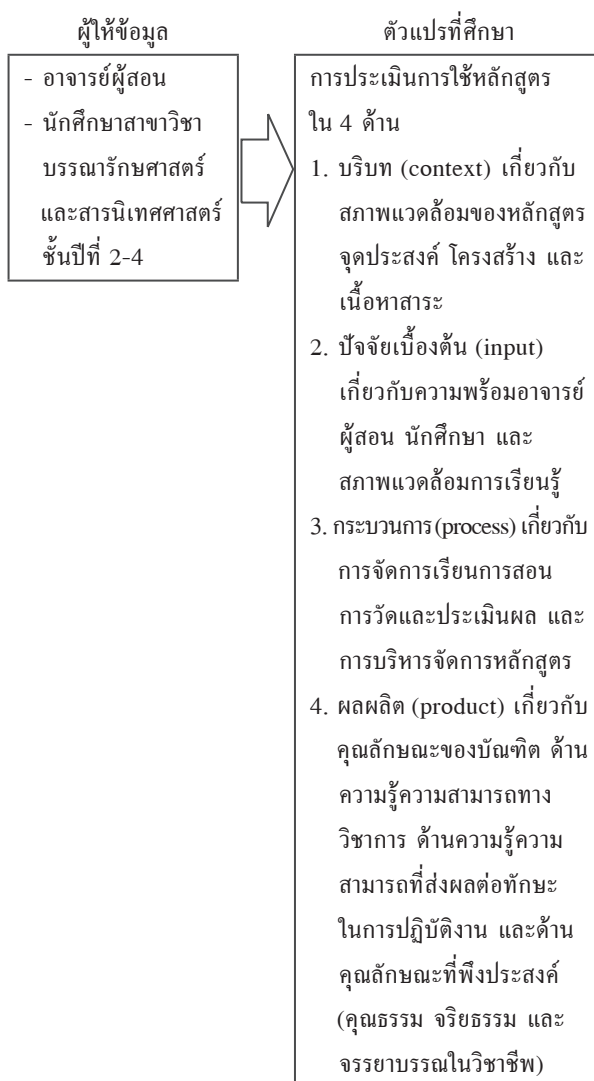
จากหลักการ หลักกฎหมาย และนโยบายต่างๆ ดังที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการประเมินหลักสูตร อีกทั้งหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่ พ.ศ. 2549 และได้มีการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะเวลาเกือบจะครบ 4 ปี แล้ว ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการหลักสูตรและเป็นผู้สอนประจำหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จึงมีความต้องการที่จะประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ในระหว่างดำเนินการใช้ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการ บริหารหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายและผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นไปตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างความเชื่อมั่นว่า สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549)

วรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซีป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) มาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งแนวคิดดังที่กล่าวมาสรุปได้ ดังภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ อาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 67 คน รวม 73 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูล

ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .87 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตร บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) สรุปได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8 จำแนกเป็นเพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 เพศหญิง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และผู้ตอบแบบสอบถามรองลงมาคืออาจารย์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 จำแนกเป็นเพศชาย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 เพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

2. ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษ-ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) สรุปได้ดังนี้

2.1 โดยภาพรวมหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) ทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลผลิต (product) ($\mu=4.07$) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (process) ($\mu=3.73$) ด้านบริบท (context) ($\mu=3.68$) และด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) ($\mu=3.59$) ตามลำดับ

2.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.2.1 ด้านบริบท (context) พบว่า การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.68$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม (ตลอดหลักสูตร 131 หน่วยกิต) และเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ($\mu=3.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ($\mu=3.42$)

2.2.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) พบว่า การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านปัจจัยเบื้องต้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.59$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิวิชาชีพและความชำนาญตรงกับสาขาวิชาที่สอน ($\mu=4.19$) รองลงมาคืออาจารย์ผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนเอาใจใส่ อุทิศตนให้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และอาจารย์ผู้สอน มีการเตรียมการสอน

มีแผนการสอนและจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้ล่วงหน้า ($\mu=4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีอาคาร สถานที่ฝึกทักษะวิชาชีพ เพียงพอ ($\mu=3.29$)

2.2.3 ด้านกระบวนการ (process)

พบว่า การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านการประเมินค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เช่น ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ($\mu=3.90$) รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้อง กับเนื้อหา และจุดประสงค์ของหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนแจ้งให้ทราบจุดประสงค์ ($\mu=3.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อาจารย์ผู้สอนแจ้งผลการเรียนของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ($\mu=3.56$)

2.2.4 ด้านผลผลิต (product)

พบว่า การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.07$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง และหน้าที่ ($\mu=3.82$) รองลงมาคือ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ($\mu=3.78$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานสื่อสารสนเทศ และนักศึกษารู้จักค้นคว้า แก้ปัญหาและติดตามความเจริญก้าวหน้าในงานบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ($\mu=3.64$)

3. ด้านข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จากการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ด้านบริบท ควรปรับปรุงเนื้อหาสาระของ

หลักสูตรให้ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้บูรณาการในรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันมาไว้ด้วยกัน ลดจำนวนวิชาให้น้อยลง และเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในแต่ละวิชาที่ปรับปรุงให้เป็น 3 หน่วยกิต จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสำนักงาน วิชาการจัดการความรู้ และวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น

3.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ควรขออัตราค่าจ้างในตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนเพิ่ม โดยระบุนวุฒิการศึกษาปริญญาเอกด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพและเพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

3.3 ด้านกระบวนการ ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น การฝึกปฏิบัติงานทั้งในและนอกสถานที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเลือกสถานที่ฝึกปฏิบัติงานได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำหลักสูตร ในการวัดประเมินผลอาจารย์ผู้สอนควรแจ้งผลการเรียนให้นักศึกษาทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

3.4 ด้านผลผลิต บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จะต้องมีความรู้ในศาสตร์ของวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำก้าวหน้าเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีคุณธรรมจริยธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

การอภิปรายผล

จากการศึกษา การประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านผลผลิต (product) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (process) ด้านบริบท (context) และด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย จุดประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย จำนวนหลักสูตรตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนอุทิศตน เอาใจใส่การจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชนีวรรณ ขำประดิษฐ์ และอรพินธุ์ พูนนารถ (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาของหลักสูตร ปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท (context) ตามความคิดเห็นอาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่อง หลักสูตรมีความสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย จุดประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ อารัง บัวศรี (2542, หน้า 7) ที่กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ และ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 11) กล่าวว่า หลักสูตรจะเป็นเหมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาตามประเด็นพบว่าในประเด็นความพร้อมอาจารย์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษเอาใจใส่และอุทิศตนให้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการเตรียมการสอน มีแผนการสอนและจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้า ส่วนในประเด็นความพร้อมของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีความภาคภูมิใจต่อการเป็นนักศึกษาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกรายการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่วนความพร้อมด้านสภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเฉพาะในรายการความเพียงพอของสถานที่ฝึกทักษะวิชาชีพ และแหล่งเรียนรู้เสริมทักษะวิชาชีพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่ต้องนำไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปใช้กับนักเรียนนั้นต้องคำนึงถึงความพร้อมของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นอย่างมากทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 218) ที่กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายมีความเกี่ยวข้องในแต่ละส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น หน่วยงานส่วนกลาง เกี่ยวข้องในด้านการบริหารและบริการหลักสูตรกับการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องในด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ต้องจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในสถานศึกษา ให้พร้อมและเพียงพอแก่ผู้เรียน

3. ด้านกระบวนการ (process) ตามความคิดเห็นของอาจารย์-นักศึกษาในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ของหลักสูตร แสดงให้เห็นการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรนี้ควรต้องเพิ่มแนวทางการสอนที่ หลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ของ หลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารต้องกำกับติดตามการนำหลักสูตร ไปใช้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้หลักสูตรได้อย่าง บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ กระตุ้นผู้นำหลักสูตรไปใช้ ให้ยอมรับ ด้วยการ สร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร จัดกิจกรรมหลากหลายที่คอย กระตุ้น ผลักดันให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับ แนวคิดใหม่ในหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ พยายามทำให้กระบวนการใช้หลักสูตร ก้าวหน้าไปในทางที่ดี ซึ่งจะทำให้ครูสามารถใช้หลักสูตร ได้อย่างมีคุณภาพ (Sowell, 1996, pp. 245-247, อ้างถึง ใน นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 93-94)

4. ด้านผลผลิต (product) ตามความคิดเห็น ของอาจารย์-นักศึกษาในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความรู้ทางวิชาการ และทักษะในการทำงาน พบว่า นักศึกษามีความรู้ความ เข้าใจในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษาเข้ามาศึกษาเล่าเรียนแล้ว นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทางบรรณารักษ ์ ส่วนในประเด็นด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าทุกข้อ รองลงมาคือ นักศึกษามีระเบียบวินัย และ เคารพครีตในการปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และนักศึกษารู้จักค้นคว้า แก้ปัญหา และติดตามความก้าวหน้าในวิชาชีพ แสดง ให้เห็นว่าผลผลิตคือคุณภาพของนักศึกษา เป็นตัวชี้วัด วัดที่ย้อนไปสู่กระบวนการใช้หลักสูตรตั้งแต่ต้นคือบริบท ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการ ที่ต้องสอดคล้องกันอย่าง เหมาะสม เพราะแม้จะมีด้านบริบทหรือการวางแผน กำหนดโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้อย่างดี แต่มีปัจจัยเบื้องต้นไม่เพียงพอ เช่น สถานที่ฝึกทักษะ วิชาชีพ และแหล่งเรียนรู้เสริมทักษะวิชาชีพ และสภาพ

แวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆ ที่จำเป็น ตลอดจนกระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้ เช่น การจัดการเรียนการสอนและ การบริหารจัดการหลักสูตร ต่างเกี่ยวข้องกันทั้งสิ้น ดังนั้น ในการใช้หลักสูตรจึงต้องมีการสอดคล้องประสานกันทุกด้าน ทุกฝ่ายและต้องมีการประเมินเป็นระยะ จึงจะทำให้การใช้ หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการใช้ หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2549) ทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านบริบท (context) ในส่วนของการศึกษา สภาพแวดล้อมหลักสูตร การกำหนดจุดประสงค์ โครงสร้าง หลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตร สาขาวิชาควรให้ ความสำคัญกับการสำรวจความต้องการในการพัฒนา หลักสูตรก่อนเป็นอันดับแรก และเนื้อหาสาระของ หลักสูตรต้องปรับปรุงให้สอดคล้อง กับความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยให้บูรณาการในรายวิชาที่มีเนื้อหา ใกล้เคียงกันมาไว้ด้วยกัน ลดจำนวนวิชาให้น้อยลง และ เพิ่มจำนวนหน่วยกิตในแต่ละวิชาที่ปรับปรุงให้เป็น 3 หน่วยกิต จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาการใช้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสำนักงาน วิชาการจัดการเรียนรู้ และวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (input) สาขาวิชาควรจัด ให้มีอาคาร สถานที่ฝึกทักษะวิชาชีพ มีห้องเรียนที่ส่งเสริม การเรียนรู้เพียงพอ จัดให้มี สื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอน วัสดุฝึก มีความสะดวกในการใช้ และควรขอ อัตราค่าลงในตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนเพิ่ม เพื่อให้เพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา

3. ด้านกระบวนการ (process) ควรเน้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น อาจารย์ผู้สอนควรแจ้งผลการเรียนของ

นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และผู้สอนควรมีการประเมินก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและ ทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

4. ด้านผลผลิต (product) อาจารย์ผู้สอนควร กระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักค้นคว้า แก้ปัญหาและ ติดตามความเจริญก้าวหน้าในงานบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศ และควรหาแนวทางให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในงานสื่อสารสนเทศให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้เทคนิค การวิจัยแบบผสม เช่น ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ หรือ การจัดสนทนากลุ่ม เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยติดตามผลการใช้บัณฑิต สาขา วิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ออลีนเพลส.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นิรมล สดวภูมิ. (2543). *การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์. (2549). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง 2549*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2549). *รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- รัชนิวรรณ ขำประดิษฐ์ และอรพินธุ์ พูนนารถ. (2549). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: The Known ledge Center.
- Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation model viewpoint on educational and human services evaluation*. Boston: Kluwer-Nijhoff.